

Vand i 100 år

Fakse Ladeplads Vandværk ApS
1914-2014

Jubilæumsskrift, marts 2014

Oplag: 200 stk.

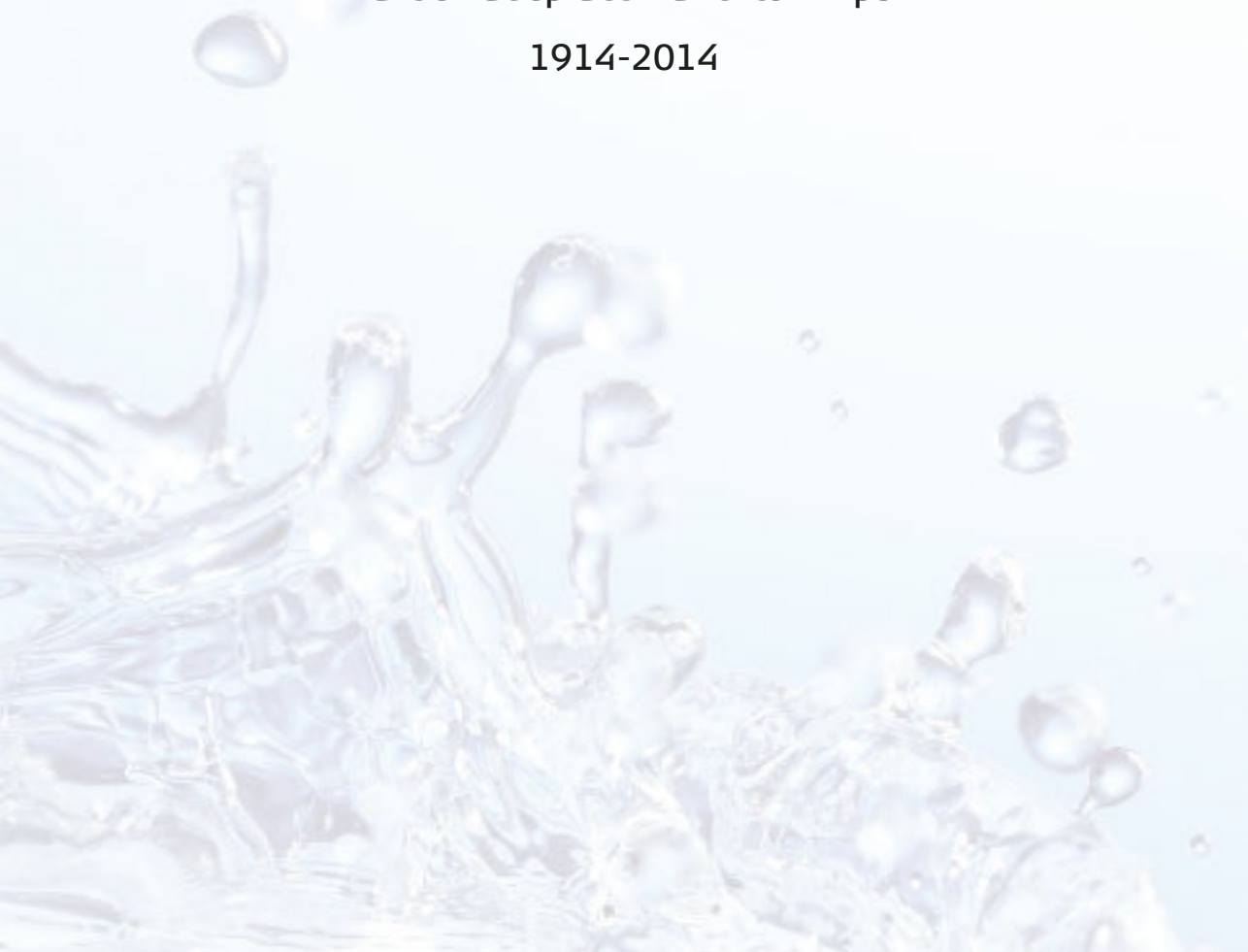
Layout og tryk: Faxe Bogtryk/Grafisk

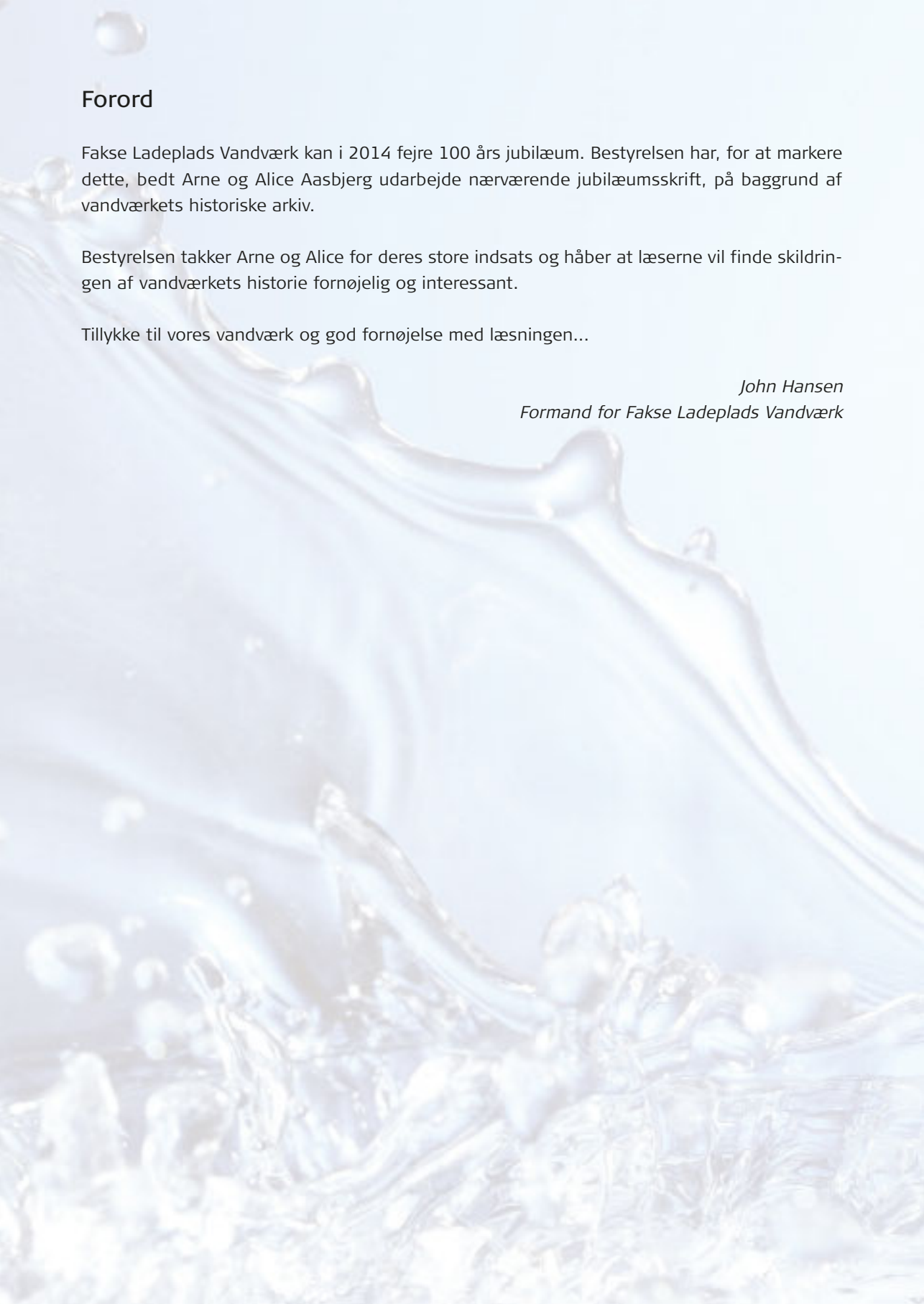
ISBN: 978-87-997285-0-3

Vand i 100 år

Fakse Ladeplads Vandværk ApS

1914-2014

A high-speed photograph of water splashing, creating a dynamic and textured background. The water is captured in mid-air, with various droplets and streams, giving it a sense of movement and freshness. The lighting is bright, highlighting the clarity and surface tension of the water.

Forord

Fakse Ladeplads Vandværk kan i 2014 fejre 100 års jubilæum. Bestyrelsen har, for at markere dette, bedt Arne og Alice Aasbjerg udarbejde nærværende jubilæumsskrift, på baggrund af vandværkets historiske arkiv.

Bestyrelsen takker Arne og Alice for deres store indsats og håber at læserne vil finde skildringen af vandværkets historie fornøjelig og interessant.

Tillykke til vores vandværk og god fornøjelse med læsningen...

John Hansen
Formand for Fakse Ladeplads Vandværk

Begyndelsen

De større bysamfund havde allerede i begyndelsen af 1900-tallet indrettet sig med flere forskellige systemer, som kunne lette hverdagen for borgerne. Her kan i første omgang nævnes vand, gas og elektricitet. I samme tidsperiode opstod efterhånden flere steder i landet en tendens til, at byernes befolkning i tiltagende grad opholdt sig "på landet" i de bedste sommermåneder.

Denne tendens blev allerede i slutningen af 1800-tallet mærkbar i Faxe Ladeplads, ikke mindst i området langs klinten og langs Strandvejen. Byen fik hermed en helt ny indtægtskilde, som kom til at spille en afgørende økonomisk rolle for størstedelen af byens borgere.

I Faxe Ladeplads var det netop forsyning med vand, gas og elektricitet, der i perioden lige efter 1910 kom til at sætte sit præg på stedets fortsatte udvikling - ikke mindst som en attraktiv turistby. Byens gasværk, som var baseret på kulgas, blev taget i brug i 1914. Den første transformator i byen fra det nystartede el-selskab SEAS blev placeret på Hylleholtvej nær havnen kort efter 1914 som transformatorstation nr. 7. Transformator nr. 8 kom i samme tidsrum i området omkring det nuværende Alfavej.

I begyndelsen syntes sommergæsterne sikkert, at det var rigtig "landligt", at vandforsyningen til de mange sommerlejligheder og sommerpensionater kom fra den velkendte vandpost oven på brønden i gården. Men behovet for rindende vand - ikke mindst i første omgang til køkkenerne - blev efterhånden mere og mere påtrængende. Derfor var der i begyndelsen af året 1914 en kreds af kendte personer i byen, som tog et ini-

Vandpost ved Sommerlyst

tiativ til at undersøge mulighederne for at etablere en egentlig fælles vandforsyning til byens borgere. Hotelejer Carl Valdemar Olsen, muremester J. Johansen, barbermester L. P. Petersen, lods J. Lindeblad, skibsbygmester Peter Boeberg, bagermester Victor Jensen og cementfabrikant N. P. Nielsen stiftede derfor den 30. marts 1914 et interessentskab med det formål at forsyne interesserede borgere med godt drikkevand fremført i et ledningsnet.

Borgerne kunne melde sig som interessenter og/eller forbrugere til interessentskabet. Der var i forvejen udarbejdet et forslag til love for selskabet, og man havde taget kontakt til hr. ingeniør Jochumsen om den mere tekniske side af projektet.

I vedtægtsforslaget var med pen og blæk, og med særdeles nydelig håndskrift, nedfældet en lang række vilkår for et kommende medlemsskab og for øvrige forbrugere. Lad os se lidt nærmere på et par af de væsentligste:

"Formaalet med Vandværket er at forsyne Faxe Ladeplads By's Beboere med godt og rigeligt Vand til en saa rimelig Betaling som muligt"

"Medlemmer af Interessentskabet er alle de Grundejere, som inden Hovedledningen har passeret Ejendommen, med Navns Underskrift har tegnet sig for Vandhaner i deres Ejendomme paa den i dette Øjemed affattede Paategningsliste"

Forside af vandværkets love

Videre anføres det, at interessenterne som sikkerhed for lånet til etablering af vandværket med tilhørende ledningsnet m.v. skal være pligtige til at lade lyse en pant i deres ejendomme - afhængig af ejendommens værdi. Senere i samme paragraffer nævner man, at - såfremt der er vand nok til forsyningen - kan øvrige forbrugere som nævnt blive forsynet med vand mod selv at betale for at få lagt forsyningen ind, samt en af bestyrelsen fastsat tilslutningsafgift.

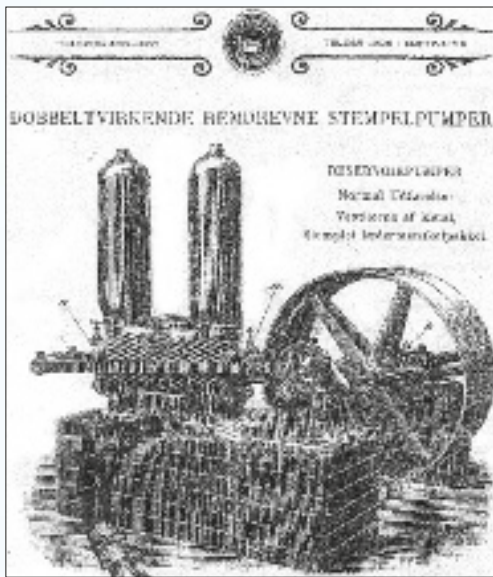
Desuden nævnes en lang række driftmæssige betingelser. Der skal bl.a. betales en vis årlig afgift af hvert eneste tæppested i ejendommen, d.v.s. for køkkenhaner, håndvaske, toiletter o.s.v. i forhold til et beregnet

normalt forbrug ved de enkelte tæppesteder. En af de mere håndfaste paragraffer anfører, at evt. restancer vil blive inddrevet ved hurtig retsforfølgning! Samtlige forbrugere skal desuden give uhindret adgang til kontrol af antallet af tæppesteder, og det påpeges tillige, at unødigt vandspild ved f.eks. havevanding er forbudt. Og endelig pålægges det selskabets kasserer hurtigst muligt at lade rede penge *"blive gjort frugtbringende i en solid Bank eller Sparekasse"*.

Ved den stiftende generalforsamling den 30. marts 1914 blev hotelejer C. V. Olsen valgt som selskabets første formand, og et udvalg tog straks fat på det videre arbejde med indhentning af tilbud på vandværkets indkøb af den fornødne tekniske del af projektet. I mellemtiden lod man selskabets netop vedtagne love trykke på trykkeriet "Express" i St. Heddinge. Samtidig sikrede man sig gennem sagfører Knud Nielsen i Faxe, at Banken for Faxe og Omegn fortsat var villig til at lade projektet finansiere - for øvrigt på en række stramme vilkår!

I samarbejde med ovennævnte ingeniør Jochumsen antog man i første omgang ingeniør Andersens tilbud om for egen regning at udpumpe vandet til forbrugerne med en dertil hjemkøbt pumpe. Derfor gennemførtes gentagne forsøg med at bore efter vand umiddelbart ved siden af det nyanlagte gasværk på Faxevej. Efter flere forgæves forsøg samt en tilhørende underjordisk sprængning i 200 fods dybde måtte man opgive at skaffe vand af en tilfredsstillende kvalitet og i en tilstrækkelig mængde på nævnte sted. Dette kom imidlertid møller Otto Jørgensen fra Vråmose mølle for øre, og han påpegede, at området omkring møllen er særdeles vandrigt, og han tilbød, at selskabet i stedet kunne bore på hans jord

i Vråmose. Brøndborer Poulsen fra København blev antaget til at udføre den nye boring. Efter to borer kunne der øjensynligt skaffes vand i tilstrækkelig mængde og ikke mindst af en særdeles fin kvalitet. Udvalget vedtog herefter at indkøbe en dobbeltvirkende, remdrevet stempelpumpe med tilhørende gasmotor.

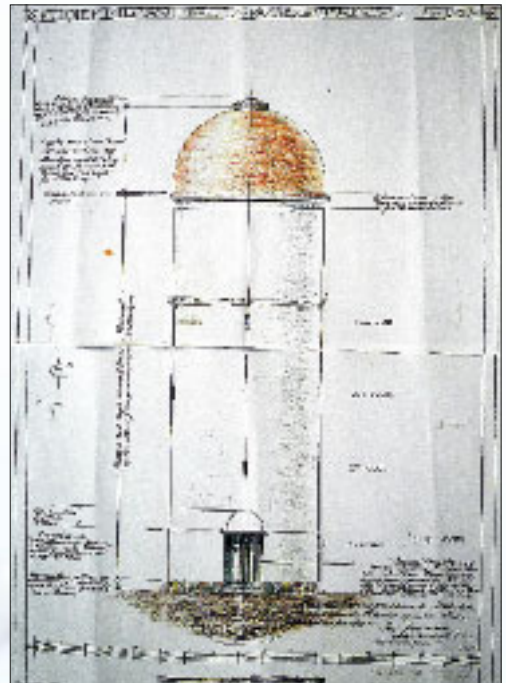
Vandværkets første pumpe

For at nedbringe udgifterne til forbrug af gas til motoren indrettede mølleren det sådan, at hans hollandske vindmølle kunne trække vandpumpen uden for arbejdstid.

Det første vandværk ved møllen i Vråmose

For at kunne sende det oppumpede vand ad den nærmeste retning mod byen ansøgte man Faxe Kalkbrud om tilladelse til at nedgrave værkets hovedledning gennem Vråmosegårdens marker. Denne tilladelse blev opnået på nærmere vilkår. Og for at imødegå trykfaldet i den yderste del af forsyningsnettet vedtog man at opføre et vandtårn i nærheden af "Vagthuset" på et højtliggende areal i den østlige del af Faxe Ladeplads.

Tegning af vandtårnet

Der blev indhentet 3 forslag til udformning af tårnet, og udvalget enedes om, at det var forslag 3, der skulle opføres. Bestyrelsen antog herefter et tilbud fra murermester Marius Petersen i Faxe om at opføre vandtårnet i Faxe Ladeplads efter den godkendte tegning. Det var i øvrigt den selvsamme murermester, som i en høj alder 24 år senere påtog sig at opføre det landskendte Rollo-tårn på Møllebakken i Faxe. Marius Peter-

sens tilbud for opførelsen af vandtårnet lød på i alt 5.500 kr., men prisen blev forhandlet ned til 5.350 kr. - for et vandtårn med en højde på ca. 18 meter.

Murermester Marius Petersen, Faxe

I samme forbindelse ansattes et par funktionærer, nemlig en opkræver af vandskat samt en regnskabsfører til en løn af hhv. 35 kr. og 100 kr. pr. år. Opkræveren var postbud i byen, og regnskabsføreren var ansat på Faxe Kalkbruds kontor. Samtidig ansattes et par af byens håndværkere som tekniske konsulenter og autoriserede vandmestre. Det samlede budget nødvendiggjorde optagelsen af en kassekredit på 13.000 kr. i banken i Faxe. Lånedokumentet skulle underskrives af samtlige interessenter, som dermed hæftede økonomisk for hinanden.

Den fremtidige økonomi

I/S Faxe Ladeplads Vandværk skulle naturligvis hurtigst muligt have nogle indtægter. Der blev udarbejdet et budget for det første

driftsår med samlede indtægter på 5.100,- kr. og med samlede udgifter på 4.940,- kr., altså med et kalkuleret overskud på 160 kr.

I denne forbindelse skal nævnes et lille udvalg af de forventede indtægtskilder: I årlige vandafgifter skal betales et nærmere fastsat beløb i forhold til ejendomsskyldsvurderingen. F.eks. betales 5 kr. for de første 5.000 kr. af vurderingen samt 8 kr. for de næste 1500 kr. samt 10 kr. for de næste 1.000 kr. i vurdering. Ved ejendomsvurderinger højere end 7.500 kr. skal betales 1 promille af hele vurderingssummen.

Desuden skal betales følgende: Der betales 10 kr. i årlig afgift for det første WC og 5 kr. for hvert følgende. Og der skal betales 5 kr. pr. år for den første vandhane og 4 kr. for efterfølgende almindelige haner. Desuden betales for yderligere haner i store eller mindre haver. Der betales særlige tillæg for barberere, slagtere og bagere m.v. I enkelte tilfælde skal opsættes vandmålere. Hvis man i ejendommen udlejer til sommergæster, skal betales yderligere 5 kr. i årlig afgift - en afgift, der efterfølgende gav anledning til en del diskussioner! Og hvad skulle der betales for et WC, som ikke havde været i brug i en længere periode o.s.v.?

De første år

Efterhånden kom man så småt i gang med levering af drikkevand til interessenter og øvrige forbrugere - dog ikke helt uden visse begyndervanskeligheder. I begyndelsen kunne der indkomme klager over urenheder i vandet. Enkelte klagede over, at vandet lugtede af tjære, og enkelte kunne klage over manglende vandtryk. I alle tilfælde forsøgte bestyrelsen efter bedste evne at af-

hjælpe problemerne ved f.eks. ekstra rengøring af vandbeholderen i det nybyggede vandtårn.

Også en anden vanskelighed meldte sig ret kort tid efter ibrugtagningen. Det var problemer af økonomisk art, såsom en del restancer og for sene indbetalinger. Dette gav straks ekstraarbejde for både opkræveren, som gentagne gange kunne gå forgæves til forbrugerne, og for regnskabsføreren. Adskillige punkter på de følgende bestyrelsesmøder omtaler restancer, som enten indkommer meget sent gennem en incasso eller som i yderste tilfælde medfører en lukning for vandforsyningen hos skyldneren. Men med tiden var sådanne problemer gennemgående i aftagende.

Tiden derefter

Interessentskabets første forhandlingsprotokol, som omhandler tiden fra etableringen i 1914 og frem til år 1978, omtaler utallige eksempler til den videre tekniske udvikling på selve vandværket og af forsyningsnettet. Og da en lang række af personer, som ofte har været kendt i byen i andre sammenhænge, har taget del i selskabets daglige virke, kan vi i protokollen tillige læse om glædelige og mindre glædelige begivenheder - ja ligefrem om dramatiske begivenheder, som gennem nævnte tidsperiode har haft betydning for vandværket og personkredsen omkring det. I det følgende må vi nøjes med nogle eksempler, som kan have interesse i et jubilæumsår.

Da vi nåede frem til året 1917, var det stadig krigstider i Danmark. Krigen medførte prisstigninger på mange ting i dagligdagen, herunder også prisen på gas fra det lokale

gasværk. Dette skyldtes først og fremmest prisstigninger på de kul, som blev anvendt til gasfremstillingen. Møller Otto Jørgensen havde ifølge sin kontrakt med vandværket accepteret en forpligtelse til at sørge for, at der var det rette vandtryk på ledningsnettet, når behovet opstod i døgnet løb. Han havde sammen med bestyrelsen udført flere forsøg med, på hvilke tidspunkter i døgnet der var behov for at pumpe. Det var specielt på tidspunkter, hvor vandbeholdningen i vandtårnet ikke var tilstrækkelig til at klare forsyningen. Hvis der så yderligere på visse årstider havde været mangel på vind, så vindmøllen ikke kunne klare pumpningen, var han nødsaget til at benytte gasmotoren.

Da hans kontrakt indeholdt bestemmelser om, at han selv skulle afholde alle udgifter i forbindelse med udpumpningen af vand i nettet, var han gentagne gange nødsaget til at anmode bestyrelsen om forhøjelse af kontraktbeløbet på grund af de stigende gaspriser. Ifølge protokollen blev han i 1917 bevilget en *midlertidig* forhøjelse af vederlaget.

Koefoeds skibsværft ca. 1920

Samme år opstod der uenighed med en lokal virksomhed på havnen i forbindelse med dens benyttelse af en dampkedel til produktion af damp til en dampmaskine samt til en svedekasse til opvarmning af

klædningen til skibsbygning. Diskussionen gik på, at der fra nogle haner kun blev tap-pet vand på dampkedlen måske 10 gange om året - hver gang med et forbrug på 60 tdr. vand. Bestyrelsen fastsatte derpå en ny pris for de pågældende haner.

Et andet notat afspejler en uenighed om brug af vand fra en privat vandhane i forbindelse med driften af et gartneri. Man vedtog en optælling af samtlige tappesteder på hele matriklen. I andre lignende situationer besluttede bestyrelsen, at der skulle op-sættes en vandmåler - vel at mærke på forbrugers egen bekostning.

Ligeledes i 1917 afgik det første bestyrelsesmedlem ved døden, hvorefter suppleanten husejer Chr. P. Larsen indkaldes og godkendes på den følgende ordinære generalforsamling. En lokal tøffelmager valgtes derefter til ny suppleant til bestyrelsen.

I den samme periode gennemførtes en ret omfattende udvidelse af ledningsnettet. På generalforsamlingen kom man ind i en principiel debat om, hvordan man skulle forholde sig, hvis en ny forbruger langt inde på en given vej, hvor der ikke i forvejen var nedlagt en vandledning, ønskede at få indlagt vand. Generalforsamlingen vedtog en ordning, hvor vandværket i første omgang betalte halvdelen af samtlige udgifter til fremførelsen af den nye ledning i vejen. Den pågældende forbruger betalte i første omgang den anden halvdel af anlægsudgifterne. Hvis andre på samme vej senere ønskede at slutte sig til forsyningen, skulle vedkommende re-fundere sin forholdsmæssige andel af udgif-terne til den første o.s.v. Året efter skulle en af byens større fiskere betale 25 kr. ekstra for en vandhane, som blev benyttet i forbindelse med nedsaltning af sild.

I 1918 fremkom en af de første anmodnin-ger om etablering af vandforsyning i forbin-delse med en påtænkt udstykning til byggegrunde. I dette tilfælde benyttedes samme partsfordeling som ovenfor nævnt. I samme skynding kom en anke fra en hus-ejer, som hævdede, at han ikke havde haft lejet ud til badegæster i indeværende af-giftsperiode, og man opdagede, at en for-bruger havde tilladt sig at vande have med vand fra sin køkkenhane. Vedkommende slap dog med en advarsel.

Efter afslutningen af første verdenskrig fort-satte prisstigningerne med endnu større styrke, hvorfor mølleren atter måtte bede om forhøjelse af vederlaget for pumpningen af vand. Og samme år, 1920, fremgik det, at den ordinære generalforsamling ikke indeholdt et punkt, der hedder: Formandens be-retning. Det var der ingen, der anfægtede. I 1921 kostede det så 8 øre pr. kvadrat-alen at få indlagt vand på en ubebygget grund. I 1921 havde man fået fremført så mange vandledninger, at bestyrelsen besluttede at indkøbe et landkort for at indtegne lednings-nettet på dette. Samme år etablerede man den første vandbeholder på selve vandvær-kets område for en samlet pris på 1500,- kr. Desuden skulle samtlige stophaner på vejene omlægges med brosten. Året efter forhøjede bestyrelsen prisen afregnet efter vandmåler fra 25 øre pr. m³ til 50 øre pr. m³.

I 1924 modtog bestyrelsen en alvorlig klage fra en landmand fra Faurby, som havde for-pagtet jorden omkring vandtårnet. Han kla-gede over, at vandtårnet løb over, "*saa han ikke kan behandle Jorden i rette Tid*". I første omgang besluttede man at reparere ringled-ningerne i nærheden af vandtårnet, men senere besluttede man at montere en ud-vendig måler på tårnet, "*saa man paa Af-*

stand kan se, hvor meget Vand, der er i Beholderen". Senere følte bestyrelsen sig dog nødsaget til at nedgrave en afvandingsledning på modsatte side af Vemmetoftevej! I 1924 blev byens alderdomshjem opført på Faxevej efter den hidtil største byfest med dette formål. Men hvordan skulle afgifterne nu beregnes til sådan et byggeri?

Hylleholt Alderdomshjem 1924

Og så var der en forbruger, der samme år var "kommet til" at bygge et hus oven på en hovedledning i Faurby. Gasledningen lå samme sted. Vandværket nøjedes med at fralægge sig ansvaret for eventuelle brud - men man ville dog se på forholdene. Året efter opstod der et stort behov for indkøb af en ny pumpe på vandværket - pris 10.000 kr. Der indløb også klager over mangel på vand fra det nyopførte alderdomshjem. Man konstaterede samtidig, at værkets hovedledninger efterhånden ikke kunne klare forsyningen i juli og august måneder, hvor efterhånden rigtig mange badegæster opholdt sig i byen. Man besluttede skriftligt at spørge 12 andre vandværker i samme situation til råds, både hvad angår priser og om diverse tekniske løsninger. I den forbindelse fandt bestyrelsen ud af, at man lokalt havde for billige priser!

Året 1925 blev et skelsættende år i vandværkets historie. Man modtog en medde-

lelse om, at Otto Jørgensen ønskede at afhænde hele mølleanlægget med bygninger og maskineri med tilhørende 1 skæppe land. Værket fik fortsat ret til at pumpe vand fra kilderne på møllerens mark, og desuden tilbydes vandværket ret til yderligere at pumpe vand fra brønden på selve møllegården. Det hele tilbydes for en særdeles fordelagtig pris. Mølleren påtog sig fortsat at passe pumpeanlægget og levere gas og olie til maskinerne mod til gengæld at blive aflønnet med en procentdel af samtlige indtægter ved salg af vand til forbrugerne. Han forbeholdt sig tillige ret til fortsat at anvende møllen til sit oprindelige formål, nemlig egentligt mølleri. Vandværkets bestyrelse lovede at forelægge tilbuddet på førstkommande ordinære generalforsamling. Forslaget bevirkede, at værket igen skulle ud på lånemarkedet for at kunne finansiere et evt. køb. Og hvordan var så forholdene til de interessenter, som havde lånedeklarationer i ejendommene fra det oprindelige etableringslån? Man besluttede i givet fald at tegne en samlet forsikring på mølle og vandtårn på 10.000 kr.

Slutningen på det hele blev, at banken tilbød at finansiere købet af møllen, hvis samtlige ca. 100 interessenter ville underskrive lånebeviset. Så to personer fik travlt med at gå rundt for at samle underskrifter! Samtidig skulle udarbejdes nye ordninger for kommende nye forbrugere. Mølleren fik udbetalt halvdelen af købsprisen efter nærmere fastsatte vilkår for restbeløbet.

Møllen i Vråmose brænder

Nytårsnat, natten mellem 1925 og 1926, rejste der sig en vældig storm, som tiltog yderligere i løbet af natten. Netop den nat

var møllen sat til at trække pumpen til vandværket, men stormen forårsagede, at møllen blev overophedet og var umulig at standse. Der gik ild i selve møllen og dens vinger, som ifølge øjenvidner snurrede hurtigt rundt og udsendte gnister fra flammerne som fra en stjerneaster.

Møllen i Vråmose brænder

Man forsøgte at ringe efter brandbilen i Faxe Ladeplads, men netop denne nat var der ingen vagt på telefoncentralen. Mølleren var derfor nødsaget til at sende ridende bud til byen efter sprøjten, som dog kun kunne yde en begrænset indsats i det forrygende vejr. Hele den øverste del af den oprindelige mølle blev fuldstændig ødelagt af flammerne. Til alt held var den nederste del af møllebygningen med vandpumpen og andet tilbehør kun mindre beskadiget, så bestyrelsen besluttede sig for på et hurtigt indkaldt bestyrelsesmøde at udbedre de værste skader, så pumpen atter kunne aktiveres med gasmotoren. På et bestyrelsesmøde i maj måned meddeltes, at alle vanskelighederne i forbindelse med købet og branden nu var

overvundet. På et senere tidspunkt blev der opført en anden mølle på nogenlunde samme størrelse, dog i et ikke brandbart materiale af jern.

Livet går videre

I den daglige drift skulle bestyrelsen tage sig af mange større og mindre opgaver. Det kunne dreje sig om debat om opsætning af vandmålere visse steder, f.eks. i forbindelse med et pissoir på hotellet og om installering af en telefon hos Lars Poulsens enke, som boede i et ældre hvidt hus lige over for vandtårnet. Dermed ville hun hurtigt kunne komme i forbindelse med pumpestationen i tilfælde af overløb ved vandtårnet. Et spørgsmål om, på hvilke tider af døgnet, der skulle pumpes fra kilderne - samt om, hvordan man i året 1927 ville stille sig i forbindelse med et nyt fænomen: Vask af biler, måtte også afklares.

Kapsel på sodavandsflaske fra Freja

På Faxevej 42 havde der i nogen tid eksisteret en sodavandsfabrik med navnet Freja. Her ønskede Jens Pilehøj nu at få indlagt vand fra vandværket. Da der endnu ikke var nedgravet vand på Faxevej ud for fabrikken, blev han henvist til at koble på en ledning på Fuglsangvej. Også han skulle opsætte en vandmåler. Restancer kunne stadig volde problemer, så det vedtoges på en generalforsamling, at en ny ejer af en ejendom hæftede for eventuel gæld hos sælgeren. Og så kom der en klage over, at svigtende vandforsyning havde været årsag til, at en af den tids køleskabe var brudt sammen. Ejeren ønskede erstatning, men da køleskabe er et helt privat anliggende, blev erstatningskravet afvist.

I 1930 fandt man tiden inde til at vurdere, hvilke værdier selskabet rådede over - også af hensyn til den fremtidige mulighed for regnskabsmæssige afskrivninger. Man vurderede ledningsnettet til 57.000 kr., vandtårnet til 5.400 kr., bygninger og brønde til 12.600 kr., samt maskiner til 5.000 kr. I samme skynding vedtog man, at Faxe Kalkbrud skulle betale en vandafgift på 50 kr. til en ny fabriksbygning på havnen. Turistsæsonen var åbenbart ikke særlig god den sommer, for ejeren af et af de større badehoteller søgte om nedsættelse af vandafgiften. Vandafgiften blev herefter nedsat med 10 kr. pr. kvartal. Året efter måtte værket anskaffe en ny pumpe af mærket "Universal" med kuglelejer og gummistempler til en pris af 1.190 kr. Året efter afgik bestyrelsesformand Peter Boeberg ved døden, hvorefter hotelejer C. Plougmann fra "Æblely" blev valgt til ny formand.

I de følgende par år var der flere udskiftninger af bestyrelsesmedlemmer på grund af dødsfald. Det tyndede øjensynligt ud i den

ældre generation, som var med fra starten. Og samtidig så man sig nødsaget til at sende hele fire restancer til incasso. Møller Otto Jørgensen havde efterhånden store problemer med at pumpe vand i tilstrækkelig mængde. Han oplyste, at han var nødsaget til at pumpe vand dag og nat. Han fik bevilget et ekstra tilskud på 500 kr. En gårdejer lidt uden for byen ansøgte om at måtte slette deklarationen for det oprindelige lån til vandværket, idet han fremførte, at han aldrig havde nået af få indlagt vand på gården. Ansøgningen blev afslået, idet det drejede sig om sikkerhed for lånet i vandværket.

Otto Jørgensen, Vraamose Mølle

Men formand Plougmann meddelte derimod, at han nu ønskede indlagt vand til hele 3 WC'er, 2 håndvaske, samt en køkkenhane i den nybyggede "Strandterrassen" langs Klintevej. Han fik desuden bevilget et nedslag på 1/3 for ledighed i den nye terrasse i vinter-perioden.

I 1930 ønskede vandværket selv at stå for udpumpning af vand i forsyningsnettet, hvorfor man vedtog at opsige kontrakten

med møller Otto Jørgensen. Der kunne øjensynligt ikke pumpes vand i tilstrækkelig mængde med det forhåndenværende materiel. Man ønskede i stedet at indhente tilbud på elektrisk drift af pumperne. Bestyrelsen besluttede at anskaffe en elektrisk pumpe på 5 HK, og i den anledning måtte man indbetale 480 kr. i kapitalindkud som aktier i el-selskabet SEAS. I første omgang skulle elmotoren dog henstå som hjælpemotor, men senere blev det gasmotoren, der skulle stå som reserve. I maj måned 1934 købte man selve vandværksgrunden af mølleren for den nette pris af 100 kr! Og samtidig ønskede Hylleholt kommune, at der skulle opsættes hele 3 brandstandere i byområdet til det kommunale brandvæsen. I samme forbindelse skønnede bestyrelsen det nødvendigt af få kontrolmålt ydelserne ved de nuværende borer. I juni måned afgik formanden Willy Palner pludseligt ved døden efter et besøg på stranden ved Klintevej.

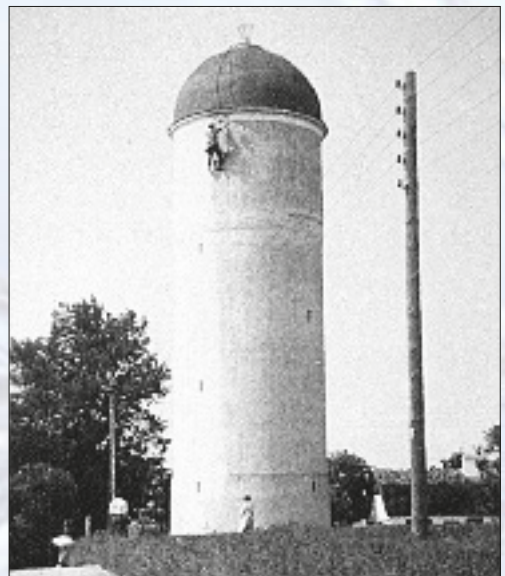
Første brandbil i Faxe Ladeplads

I 1939 havde vandværket 25 års jubilæum. Dette skulle komme forbrugerne til gode i *"de nuværende svære Tider"*. Man stillede derfor forslag om at eftergive alle forbrugerne et kvartals vandskat - i stedet for at arrangere et stort kaffebord! Der beregnes herefter en mindreindtægt på ca. 3500 kr., men da vandværket på dette tidspunkt var

inde i en god gænge, mente bestyrelsen, at det ville være det rigtige.

Turistpladsen på stranden ved Flagstangen havde efterhånden fået så stort besøg af teltiggere, at turistforeningen ansøgte om opsætning af en vandhane på hjørnet, hvor Vandtårnsvej svingede op mod *"Vagten"*. Den blev bevilget på betingelse af, at den blev afstivet ved hjælp af en træstolpe. Men samtidig havde man besværligheder med indtrængende overfladevand på selve den elektriske pumpestationen i Vråmose. Disse blev afhjulpet med nedgravning af et dræn til mosen.

I 1940 afstod Plougmann sit feriehotel *"Æblely"* til Dansk Folkeferie, og samme år modtog man en ansøgning om fritagelse for betaling af vandafgift fra ejeren af sommerhuset *"Vindeltrappen"* på Klintevej. Ejeren turde ikke benytte det på grund af minefaren! Mange hornminer var i efteråret 1939 drevet i land langs hele kysten, og flere af dem var eksploderet før afmonteringen. Afgiften blev nedsat til halvdelen.

Vandtårnet hvidtes

I 1941 trængte vandtårnet atter til en hvidtning, og Johannes Nielsen fra huset "Capri" påtog sig opgaven - hængende i en simpel bådsmandsstol!

Året efter henvendte hele 10 forbrugere på Dannebrogsgvej sig til selskabet med ønske om at få indlagt vand, men vandværket måtte meddele, at der på grund af krigen ville være en leveringstid på vandrør på 6-9 måneder! - Senere lykkedes det dog at finde et parti vandrør i Køge. Men dermed var besværlighederne ikke forbi, idet vinteren 1941-42 var den strengeste af de tre isvintre i begyndelsen af 1940'erne. Man måtte atter have en mand op på tårnet for at afhugge isdannelse på den øverste del af tårnet!

Under den tyske besættelse af Danmark kunne danskerne ikke rejse til udlandet på ferie. Derfor kom der en kraftig opblomstring af turiststrømmen til bl.a. Faxe Ladeplads. På somerpensionatet Strandborg på Strandvejen besluttede ejeren nu at opsætte ikke mindre end 18 håndvaske på værelserne, så alle kunne forsynes med rindende vand. Og Æblely ansøgte om tilsvarende 8 vaske. Det lykkedes altså på trods af materialemangler m.v. at øge indtjeningen, således at bestyrelsen kunne beslutte at betale et ekstraordinært afdrag på lånet i banken.

På første bestyrelsesmøde efter befrielsen udtrykte bestyrelsen sin glæde over atter at bo i et frit land. Men på en stor del af byens pensionater fik man indkvartering af mange flygtninge fra især østfronten. Dette bevirkede, at de pågældende pensionater skulle betale vandskat for januar kvartal - de øvrige somerpensionater skulle ikke. Men i perioden derefter begyndte udbygningen af ledningsnettet og vandværket at gå ret hurtig-

tigt. Så den 11. februar 1946 besluttede man på et bestyrelsesmøde at udvide vandværket for hele 25.700 kr. Dette fandt man nødvendigt for at fremskaffe et større vandtryk i rørene. Og næsten samtidig fik man et tilbud på at overgå til automatisk drift. Det ville koste 14.274 kr. Og året efter anskaffede værket en trykforøgerstation til 18.200 kr. Derfor måtte man på den følgende generalforsamling beslutte også at opkræve vandafgift for januar kvartal. Alle disse tiltag blev de næste par år efterfulgt af yderligere investeringer i materiel.

Og så begyndte atter en ny tidsperiode, idet der for første gang blev ført forhandlingsprotokol med den nymodens kuglepen. Kvaliteten af det skrevne lod tydeligvis en del tilbage at ønske!

I slutningen af 1940'erne foretog man yderligere udvidelser af forsyningsnettet i byen, bl.a. langs Faurbyvej og Fredensvej - samt ved Kystsanatoriet i den østligste del af byen. Her måtte man dog rådføre sig yderligere med et par ingeniører, hvorefter anlægget ved sanatoriet blev sendt i udbud. Dog kunne det endnu ikke lade sig gøre at lægge vand ud langs Strandvejen i den vestlige del af byen - og for øvrigt i første omgang heller ikke op ad Hestehavevej mod øst.

Vandværket modtog en henvendelse fra smedemester Kaj Lynghøj, som tilbød at udføre arbejde for værket, og dette blev starten på et mangeårigt samarbejde. Nu dukkede ansøgningen fra Hestehavevej atter op, og ansøgerne fik at vide, at de godt kunne få vand, hvis de selv ville betale. Og det gjorde de så. I samme forbindelse blev opkræveren af vandafgifter herefter aflønnet med 2,5 % af det opkrævede beløb, og turistpladsen ved Flagstangen ansøgte i

samme periode om opsætning af endnu en vandstander til brug for teltliggerne på stranden - denne gang ud for "Tyrehuset". (Valdemar Christiansens hus). Man vedtog fremadrettet at modernisere ledningssystemet med montering af stophaner på strategiske steder.

I begyndelsen af 1950'erne ønskede en beboer i Reinstrup at få indlagt vandforsyning. Det kunne bevilges, hvis han selv ville betale for ledningen. Til gengæld skulle han ikke betale indskud og vandafgift! Da vandforsyningsområdet nu tilsyneladende havde tendens til at udvikle sig, vedtog bestyrelsen i 1952 atter at udarbejde et kort over ledningsnet og stophaner. På samme tid fremkom flere forslag fra nogle forbrugere om en nedsættelse af vandafgiften.

En ny type vandrør

I 1953 mødte vi for første gang et tilbud om at nedlægge nye vandrør i form af eternitrør. Det omhandlede et tilbud på lægning af nye rør på Øster Søvej. Derved kunne der spares ca. 12.000 kr. alene på dette vejstykke. Det skulle senere vise sig, at netop brugen af eternitrør medførte nogle helt andre problemer! Tre ansøgere fra Fuglsang anmodede kort efter om tilslutning, men vandværket svarede, at man ikke ville påtage sig noget ansvar, hvis ledningsnettet var for lille. I den forbindelse vedtog forretningsudvalget, at forslaget om en ny ledning ved vandtårnet skulle forelægges hele bestyrelsen. 2 nye huse nær vandtårnet fik tilslutning til en pris af 150 kr. Bestyrelsen vedtog i samme skynding, at man ville nedlægge en ny 2" ledning fra vandtårnet til "Lærer Jensens Vej" i højre side af vejen og derefter fortsætte op til "Bang-Hansens Vej"

i den modsatte side. Dette arbejde skulle i udbud. På et bestyrelsesmøde den 20. april 1954 vedtog man dog at lægge en eternitledning fra Øster Søvej til ovennævnte område i stedet for, som først vedtaget, fra vandtårnet. Dette skulle som tidligere nævnt senere give anledninger til problemer på stedet.

I 1954 vedtog man at søge om indvindings-tilladelse på op til 300.000 m³ om året i stedet for de hidtidige 200.000 m³. Samme år meldte der sig hele 6 nye forbrugere på Dannebrogsgvej, så derfor blev der nedlagt 210 m eternitrør på Dannebrogsgvej. De nye forbrugere kunne tilslutte sig for 100 kr. Efter kort tids sygdom afgang det mangeårige bestyrelsesmedlem muremester Frederik Hansen ved døden. I samme tidsrum blev Hylleholt Skole udvidet med en ny klassefløj, og prisen for arbejdet med vandledningen lød på 5.980 kr. Samtidig anskaffede værket en ny dybvandspumpe. Og så var tagvinduet på vandtårnet blevet utæt, så Kaj Lynghøj monterede et nyt, galvaniseret vindue. Året efter var man nødt til at udføre en ny 6" boring i Vråmose, men Faxe Kalk mente, at det ville gå ud over den naturlige vandforsyning til jernbanens pumpehus samt til villaen samme sted.

Pumpehuset ved banen

Boringen blev dog gennemført. Og nye tider påbød nu, at der ikke måtte udstrøs gødning nærmere end 10 m fra boringen!

Endnu engang dukkede spørgsmålet om interessenternes medlemskab op til diskussion. Det blev præciseret, at det kun var medlemmer med tinglyst deklaration i ejendommen, der kunne være interessenter, og de skulle alle lade sig indskrive i en protokol. Det kunne kun dreje sig om interessenter, der havde garanteret for lånet i 1914 - eller som efterfølgende var blevet optaget på en generalforsamling. Alle andre havde ingen ret til selskabets værdier, men de hæftede personligt for selskabets gæld! På dette tidspunkt havde 114 interessenter indskrevet sig i protokollen. I 1958 kunne man spare strøm ved at nedsætte pumpestrykket i de større hovedledninger fra 9 atm. til 5 atm. Samme år hørte vi for første gang om plastikrør til nye borer. Året efter var Enghaven og Hulhøj kommet med på nettet, men de skulle selv betale for ledningen samt betale 100 kr. i tilslutning.

Nu var endnu en større udvidelse under opsejling. Beboerne i Strandby meldte sig for første gang den 26. november 1959 som interesserede i vandforsyning fra Faxe Ladeplads Vandværk. Dette spørgsmål viste sig senere at komme til at fylde meget i den kommende tids drøftelser.

Bestyrelsen mente i 1960, at dens eget vandværk med den seneste tids udvidelser med ringforbindelser m.v. ville være godt udbygget mange år frem i tiden! I 1962 steg det samlede forbrug til 216.000 m³ - men man havde desværre mange brud på ledningerne p.g.a. dårlige materialer. Derfor monterede værket året efter en del skydeventiler for at kunne lukke for vandet distriktsvis. Man indkøbte tillige 3 advarselslamper med

fotoceller. I 1963 måtte man atter lukke vandet af vandtårnet for at reparere utætheder. En annonce i Faxe-Bugten om mulige utætheder andre steder resulterede i oplysninger om i alt 11 brud på ledningerne - også på nogle af plastikledningerne! Alt dette var medvirkende til, at bestyrelsen vedtog at forhøje vandafgifterne med hele 15%.

Vandtårnet er utæt

I 1964 havde vandværket 50 års jubilæum, hvorved funktionærerne modtog et gratiale for veludført arbejde. Man havde registreret 300 interessenter og 585 forbrugere - heraf 85 sommerhuse. I 1965 dukkede spørgsmålet om interessenter og øvrige forbrugere atter op, så nu ville man rådføre sig med en advokat i Faxe. Samtidig var værket interesseret i at købe ca. 1500 m² jord ved vandværket. I 1965 berettede formanden, at værket havde sparet over 15000 m³ vand ved reparation af de mange lækager.

I 1965 fandt endnu en skelsættende begivenhed sted. Bestyrelsen besluttede at købe 2646 m² jord ved møllen med påliggende bygninger, incl. mølle og hønsehus, for i alt 25.000 kr. Samtidig havde advokaten for at få rene linjer gennemgået spørgsmålet om interessenter og forbrugere. Man havde stadig mange problemer med brud på ledningerne på Dannebrogsgvej, men man besluttede samtidig at etablere en vandbeholder i Vråmose. Og værket ville igen prøve at sætte vand på byens vandtårn, og endnu en gang ønskede man en drøftelse af interessentskabets fremtid: Skulle selskabet fortsætte som interessentskab, eller skulle det omdannes til et aktieselskab? Bestyrelsen drøftede eventuelle fordele og ulemper. Man var dog stadig mest stemt for den bestående selskabsform - og man drøftede igen diverse problemer med vandtårnet!

På den ordinære generalforsamling den 31. maj 1966 diskuterede man bl.a., hvem der egentlig hæftede for de forskellige lån, som selskabet havde optaget i banken. Bestyrelsen havde udsendt et brev, som kort fortalt spurgte hver enkelt interessent, om man fortsat ville være interessent og dermed hæfte personligt for vandværkets gældsforpligtelser. Det viste sig, at der kun indkom 22 positive svar på dette. De gamle deklARATIONER med pant i ejendomme var tilsyneladende forlængst aflyst. De fremtidige interessenter skulle indkaldes til generalforsamling med anbefalet brev. Desuden var der forlydender om, at der var installeret mange ulovlige vandhaner hos forbrugerne, hvilket smedene formentlig havde ansvaret for! Og der skulle om kort tid lægges nye ledninger på industriudstyknngen og på udstykningen ved Slangerupgård. I det hele taget hørte man meget gerne om Hylleholt kommunes planer om fremtidige udstyknin-

ger. Dette nødvendiggjorde også nye boringer. Den 3. juli 1967 blev vandafgifterne pålagt 10% moms.

Derefter gik det rigtig stærkt med udbygningen af ledningsnettet til nye forbrugere. Ud over de allerede nævnte eksempler blev nettet udbygget og omlagt på Strandvejen samt ved Østerliden, Havnevejen, Stationsvej og ved skolen. Der skulle ny ledning til boligselskabets første afdeling kaldet "Blokken" med 12 lejligheder på Faurbyvej. I det hele taget havde værket, inden den første kommunesammenlægning i 1968, fået opbygget et godt samarbejde med Hylleholt kommune. På dette tidspunkt udpumpedes 234.884 m³ i ledningsnettet. Moderniseringerne nødvendiggjorde optagelsen af en ny kassekredit i banken, og tilslutningsafgiften var forhøjet til 800 kr. Nu var anlægget oppe på at kunne levere 135 m³ vand per time!

Derefter så det ud til, at spørgsmålet om interessentskab eller aktieselskab endelig nærmede sig en afklaring. Man havde fået undersøgt diverse skatteforhold ved en evt. ændring til et aktieselskab - både for selskabet og for de tilbageblevne interessenter.

Aktieselskabet Fakse Ladeplads Vandværk

Den 6. december 1968 blev der indkaldt til stiftende generalforsamling i Aktieselskabet Fakse Ladeplads Vandværk. Gasværksbestyrer John Nytofte-Bæk blev valgt som aktieselskabets første formand.

I løbet af det næste års tid blev der atter taget flere tilløb til forhandlinger med

Strandlodshuse Vandværk, men forhandlingerne blev sinket af visse vanskeligheder blandt medlemmerne på Strandlodden.

A/S Faxe Ladeplads Vandværk, aktie

Men i mellemtiden kunne de nye aktionærer glæde sig over udsigten til et aktieudbytte på 3% efter det første år. Bestyrelsesmedlemmerne blev honoreret med 500 kr. pr. år, mens vandtårnet fik bevilget en omgang kalkning til en pris af 6000 kr. Men så skulle der også være 5 års garanti for holdbarhed.

En meget stor lækage på Dannebrogvej tæt på baneoverskæringen blev endelig lokaliseret. Der var løbet flere tusinde kubikmeter rent vand direkte ud i en kloakledning! På samme tid arbejdede man med planer om etablering af et vandreservoir på 2-300 m³ nær vandværket i Vråmose.

Et citat fra en ordinær generalforsamling afholdt den 9. juni 1970 lyder således: "Vort

vandtårn, som jo er en slags vartegn for byen, har ikke set godt ud længe. Det trænger til en make-up!" Samme år gav aktierne 6% i udbytte, efter at der var udpumpet 296.000 m³ vand. Og man ville fortsat undersøge mulighederne for yderligere vandindvindingsret.

I 1971 blev 582 helårsbeboelser og 152 sommerhuse forsynet med i alt 312.886 m³ vand, men man var nødsaget til at forhøje priserne med 10%. Værkets priser var dog stadig rimelige, sammenlignet med andre tilsvarende værker. Vandværket blev indmeldt i Danske Vandværkers Forening. Kommunen foretog stadig nye udstykninger, og værket nedlagde straks alle hovedledninger, men så opdagede man atter et nyt stort brud under baneoverskæringen! Denne gang var ca. 50.000 m³ vand forsvundet i en drænledning! Der blev derfor bevilget helt nye rør på en strækning nær banen! I 1971 blev det natten mellem 27. og 28. juli ydermere et voldsomt tordenvejr over Vråmose vandværk. Strømforsyningen til pumperne forsvandt, og den blev ikke genoprettet før næste dag klokken 09.30. SEAS undskyldte meget!

Op igennem 1970'erne oplevede Faxe Ladeplads, som alle andre steder, at det blev de store forandrings årti. En ny kommunesammenlægning, indtræden i EF, samt store forventninger til fremtiden. Det kunne bl.a. ses på den tendens til udstykninger af grunde - både private og kommunale - som kunne registreres mange steder i byen. By- og Landzonenloven bevirkede, at udviklingen nu skulle fremlægges for offentligheden, inden de kunne bringes til udførelse. Det medførte stor aktivitet med nedgravning af nye vandrør - nu af PVC. Lad os nævne planerne for boligområder ved Hylleholtgård,

Gartnervej, Lærkevej, Toldbodvej og i nærheden af Hestehaven, i alt næsten 100 nye byggegrunde. Vandværket måtte følge med, og ved et besøg fra Landvæsenskommissionen hørtes følgende udtalelse: *"Det er en fornøjelse at se et vandværk, hvor der er sådan en orden!"* En ny boretilladelse kom i hus! På sigt ønskede selskabet at få tilladelse til indvinding af op til 600.000 m³ vand på årsbasis.

Straks efter så man planer for udstykninger bag gasværket, på Birkevej, en ny skole ved teglværket og boliger på Sognefogedjorden nord om byen - helt ud til Jens Madsen-Jensen på Vemmetoftevej. Ikke alle disse planer er dog dags dato bragt til udførelse. En varm sommer i 1972 blev der udpumpet 6.644 m³ vand på 1 uge! Vandværket beregnede, at beboerne i området brugte i gennemsnit 397 liter vand pr. dag, hvilket var en del højere end landsgennemsnittet. Bestyrelsen udtalte: *"Vi har en eksplosionsagtig udvikling, så planlægning er nødvendig!"* Derfor planlagde man et nyt reservoir på 400 m³ ved vandværket. Aktieudbyttet var 8% i den periode. Selskabets love blev tilpasset reglerne i den nye aktieselskabslovgivning, og i den periode gik man over til at anvende PEL-rør til vandforsyningen, og tilslutningsafgiften steg til 2.200 kr. + moms.

I 1975 måtte havevanding begrænses til 2 timer om aftenen - senere på skift mellem ulige og lige datoer til husnumrene. Derved opnåede man efterhånden at få godt tryk på ledningerne, hvorfor man kunne sætte vandtårnet helt ud af drift. I stedet ville værket anlægge en ny vandbeholder i Vråmose på hele 600 m³ vand, hvilket ville svare til forbruget i ca. et halvt døgn. På havnen opførtes en ny plansilo med tilhørende vandforsyning. - Og atter dukkede

planerne om sammenlægning med Strandlodshuse Vandværk op, hvorefter det blev vedtaget, at Fakse kommune skulle være mellemmand i forhandlingerne.

I 1976 kunne man se, at aktionærernes gennemsnitsalder var steget. Dermed påbegyndtes en debat om fremtiden for de udstedte aktier. Og samtidig var det fra kommunal side besluttet, at vandværket for fremtiden skulle levere vand hele vejen ud til området omkring Alslev-Tågerup. Så der var mange store beslutninger at træffe! - På samme tid manglede der bare en generalforsamlingsbeslutning i vandværket på Strandloden om sammenlægning.

Man forsøgte at få lov til at købe en hel byggegrund omkring vandtårnet, hvilket dog ikke kunne lade sig gøre. Der skulle tillige leveres vand til Vivede Overdrev og Gl. Strandskov, så nu så man en fordel i at forlade systemet med haneafgifter til fordel for en enhedstarif. Aftalen med Strandlodshuse var nu faldet på plads - også på trods af en livlig debat om emnet i dele af den lokale presse. Man spurgte derefter, om Faxe Kalkbrud ville give et tilskud til nedrivning af vandtårnet, hvilket blev afslået, men i den sammenhæng skulle der lægges nye ledninger på de planlagte 12 byggegrunde ved tårnet. To tilbud på nedrivning af vandtårnet på omkring 30.000kr. + moms medførte, at man i 1977 besluttede, at vandtårnet skulle blive stående!

Året 1978 startede på festlig måde den 2. januar, idet forretningsudvalget åbnede for ventilerne til Strandlodshuse, og samtidig lukkede man ned for det hidtidige vandværk. *"Alt forløb perfekt!"* Og den 3. maj klokken 12, blev der åbnet for den nye ca. 20 km lange ledning til Alslev-Tågerup. Der-

med nåede det samlede forbrugerantal op på 925 helårsforbrugere og 525 sommerhuse. Samtidig indførtes systemet med pristalsregulering af afgifterne. Man havde i juli måned målt et døgnforbrug på ca. 1.500 m³, og ledningsnettets samlede længde var nu nået op på ca. 50 km. Alt i alt vurderede man nu fra myndighedernes side, at A/S Fakse Ladeplads Vandværk var egnet til videre udvikling! Den gamle forhandlingsprotokol fra 1914 blev i samme forbindelse afløst af en nyere udgave.

Nye tider

Den nye forhandlingsprotokol blev fra nu af - dog med en enkelt undtagelse - udelukkende skrevet med maskinskrift på underskrevne lølblade. Men hvad den nye tids protokol ikke nævnte var, at de gamle tider også rent symbolsk kom til en afslutning ved at byens kendte vartegn, vandtårnet fra 1914, om formiddagen den 21. august 1978 måtte falde for kræfterne i Brødrene Hansens store gulmalede gravemaskines olietryksmejsel.

Vandtårnet væltes

Vandtårnet vælter

Begivenheden blev overværet af 4 medlemmer af vandværkets bestyrelse. Derefter blev dets grundareal på ca. 100 m² lagt til en af de 12 byggegrunde, som Fakse Kalkbrud var i færd med at udstykke.

*Vandtårnet er væltet.
Bestyrelsen ser på resultatet.*

Men også på anden måde skete der ændringer i løbet af kort tid. Inden for et par år afgik fire af de kendte personer omkring vandværkets virke, John Nytofte-Bæk, Poul Prøvegaard Christensen, Otto Borring-Møller og Svend Albrechtsen ved døden. De tre førstnævnte havde været formænd, og Albrechtsen var lokalrevisor. Forinden havde bestyrelsen dog nået at få tilpasset aktiekurser og aktiekapital til den fremtidige drift. Og i samme periode blev det besluttet,

at selskabet skulle overtage ejerskabet af hele den nye vandledning til Alslev-Tågerup. Et nyt materiale, glasfiber, til modernisering af boringerne blev taget i brug i samme periode.

Dagligdagen bød fortsat på nye udfordringer, idet selskabet tidligere havde nedlagt en hovedledning bag gasværket. Men nu skulle arealet udstykkes, og ledningen måtte flyttes. *"Vi er jo kun Gæster i Jorden"*, lød argumentet. Men der kom også andre udfordringer, idet kloakeringer i nærheden af vandledningerne i byområdet i flere tilfælde medførte brud på disse. Visse typer ledninger var - og er stadig - meget følsomme. Samtidig følte den faste opkræver af selskabets restancer, at han var nået til aldersgrænsen for den type opgaver.

Heldigvis fremhæves det i formandens referat på generalforsamlingen i 1983, at foreningen ellers havde haft et roligt år. Pumperne var i god stand, nye forbrugere var i vente, og alle årets 5 vandprøver havde været af en særdeles fin kvalitet. Men på grund af udgifter ved de mange ledningsbrud så man sig nødsaget til at ansøge om en tilladelse til hæve vandafgifterne med 22%, hvilket blev godkendt af myndighederne. - Der var også udsigt til nyt boligbyggeri på teglværkets jord langs Faksevej.

Fakse Ladeplads Vandværk ApS

Fra skattemyndighederne kom der nye regler for aktieafkast i 1982. Dette måtte bestyrelsen herefter tage hensyn til ved beregningen af afkast i de følgende år. Året efter refereres det, at der - for første gang i mange år - havde været kampafstemning om de ledige bestyrelsesposter. Samtidig besluttede selskabet at indtræde i en ny

epoke, nemlig som Fakse Ladeplads Vandværk ApS. Det medførte atter nogle regnskabsmæssige justeringer. Anpartsselskabet blev enstemmigt vedtaget og stiftet på en ekstraordinær generalforsamling den 29. august 1984. Samme år indkøbtes en ny varevogn på gule nummerplader.

Da den smalsporede jernbane fra kalkbruddet til havnen i Faxe Ladeplads blev nedlagt pr. 30. december 1983, blev al den kalk, der skulle udskibes, kørt på lastbiler ad byens hovedgade til havnen. I et forsøg på at dæmpe generne med kalkstøv, byggede Faxe Kalkbrud et sprinkleranlæg på havnen til de tomme lastbiler. Men det medførte så, at fiskerne ikke kunne få tilstrækkeligt med vand til rengøring af fisk. Dette problem blev dog i første omgang klaret med en midlertidig løsning.

Fakse byråd besluttede nu, at Faxe-Hylleholt Boligselskab skulle opføre første etape af et tæt-lavt udlejningsbyggeri langs Faksevej, og samtidig kom en mindre udstykning på stranden langs Klintevej. Allerede i oktober måned 1984 begyndte Faxe byråd at arbejde med planer om en ny omfartsvej til kalkbilerne - den såkaldte kalkvej. I de år fortsatte en del af værkets aktier og anpartsbeviser med at gå i arv til næste generation i byen. Der var på samme tid blevet leveret vandforsyning til den nybyggede Fiskeri- og Lystbådehavn, som blev indviet i juni måned 1985.

Efterhånden udførtes mere og mere ledningsarbejde i vandværkets eget regi, hvorfor et lytteapparat til at finde brud på ledninger måtte anskaffes. Samtidig blev grunden lagt til et omfattende reservedelslager til rørsystemet. Gennem de mange år havde bestyrelsen fået samlet et større

lager af ældre dokumenter, hvorfor man besluttede at bygge et kontorlokale på selve vandværket, og for at lette kommunikationen anskaffedes den første biltelefon til varevognen. På generalforsamlingen oplyste man, at værket i det forløbne år havde udpumpet 488.000 m³ fint drikkevand. Dette skyldtes dog også en kraftig stigning i forbrugerantallet.

Forureningsfare trækker op

Men så trak mørke skyer op: Der var store planer om at anlægge en kryolitfabrik på dæmningen i Fakse. Det skabte stort røre i befolkningen, idet projektet kunne medføre forureningsfare for det fine grundvand. Vandværket tog straks kontakt til Dansk Vandteknisk Institut for råd og vejledning. - Af forskellige årsager blev planerne om kryolitfabrikken skrinlagt.

Også i 1987 blev driftsresultatet omtalt som mindre tilfredsstillende - der var fremkommet et lille underskud. Efterfølgende blev der igen kampafstemning om bestyrelsesposterne, men også her opnåede bestyrelsens kandidater flertal. Nu leverede selskabet vand til 1522 helårshuse samt 483 sommerhuse. Selskabets bestyrelsesmedlem og opkræver gennem en lang år-række, Valdemar Lillieholm og hans kone, Marie, fik selvfølgelig en hilsen fra vandværket i anledning af deres krondiamantbryllup!

Det følgende års driftsresultat blev betegnet som utilfredsstillende - selv om man havde udpumpet næsten 530.000 m³ vand! Dette affødte planer om at forøge vandindvindingsretten med hele 200.000 m³. Ansøgningen blev dog afslået i Storstrøms Amt, som hævdede, at "*forøget indvinding*

er unødvendig". På samme tid opdagede bestyrelsen, at et enkelt navngivet sommerhus i området var blevet tilsluttet ulovligt!

I 1989 blev driftsresultatet heller ikke godt, men det forventedes at blive bedre det følgende år, og et formandskifte kom samtidig med, at et par prøveresultater viste svage spor af jern. Der skulle dog ikke foretages yderligere. Derimod besluttede den mangeårige kasserer for vandværket, at han ikke ønskede genvalg ved den kommende generalforsamling. Så nu var tiden inde til at indføre det nye værktøj, EDB, til regnskabsføring. Dette fik den nye kasserer til opgave at indkøbe og igangsætte til en pris på 40.000 kr. Samtidig tog man kontakt til nabovandværkerne med en idé om et takstblad med fælles priser. - Og nu skulle det være dyrt at undlade at betale afgifter for levering af vand: Første rykker skulle koste 25 kr.. Næste rykker yderligere 25 kr., men hvis der blev lukket for vandet, skulle det koste hele 800 kr. for igen at få åbnet for levering af vand.

Ikke altid fuld enstemmighed

Ved de følgende bestyrelsesmøder var det mange større og mindre emner, der blev behandlet og indført i protokollen. Den gamle vandværksbygning på Strandlod blev solgt, men der var i den periode rigtig mange reparationer på stophanerne. Forklaringen var den naturlige nedslidning, der var sket gennem de mange år. Man blev enige om at betragte resultatet for året 1990 som acceptabelt. Formandens beretning blev da også godkendt 374 stemmer mod 28. Ved valget til bestyrelsen måtte man igen ud i en kampafstemning som endte med genvalg til bestyrelsen.

Der skulle fremover ikke være mulighed for at manipulere med tallene på de opsatte vandmålere, hvorfor de udleverede vandmålere efterhånden skulle plomberes. Den tilbagevendende debat om betalingen for vandforbrug var atter en gang oppe at vende. Resultatet blev, at de sommerhuse, som øjensynligt var beboet det meste af året, skulle betale som helårshuse. Allerhelst skulle alle hustyper betale lige meget, hvilket da også kom til at gælde fra 1. oktober 1991.

De økonomiske besværligheder var stadig ret fremtrædende, idet reparationsomkostningerne var steget med ca. 100.000 kr! Årsagen var den stadigt fremadskridende nedslidning på de helt gamle ledninger. Til gengæld udtalte bestyrelsen fuld tilfredshed med det nyindførte EDB-system. Man fandt derefter anledning til at udtrykke en stor tak til den afgående kasserer, Preben Bang-Hansen, for hele 35 års godt arbejde som kasserer. - Sædvanen tro kom der i løbet af sommersæsonen et eller flere cirkus til byen, så nu skulle også denne fornøjelse aflæses på en vandmåler og bløde 100 kr. til kassen. Til gengæld ville Østbanen ikke længere vaske det kørende materiel på stationspladsen i Fakse Ladeplads, hvorfor vandledningens til vaskeanlægget skulle afbrydes.

Samme år kunne der stadig konstateres et stort vandforbrug på havnen. Derfor prøvede man at søge hjælp hos en ældre forvalter på havnen. Måske kunne han udpege, hvor der kunne være defekte ledninger?

Ved reparationer på ledningsnettet var det nødvendigt at tappe vandet af det defekte område. Men offentligheden fandt det ofte mærkeligt, at vandet stod i en stråle ud af de nærmeststående brandstandere. Der blev tit og ofte ringet til politiet og til kom-

munen i den tro, at det drejede sig om drengestreger. Derfor skulle der nu sættes en slange på standen - og senere et lille skilt med vandværkets navn.

Så blev det i nogle haver moderne at bygge swimmingpools, og da disse af gode grunde kræver en vis mængde vand, skulle der naturligvis også betales for forbrug efter vandmåler. For at gøre installationerne mere ensartede besluttede man nu, at mange nye forbrugere skulle have en bestemt type udvendig målerbrønd med afbryderventil.

En stadig tiltagende tendens til forureninger af grundvandet - f.eks. med nedsivning fra utætte olietanke - krævede nye metoder for at afværge de værste skader. Ølstykke vandværk havde fundet frem til en bestemt type afværgepumpning - og den ville de gerne vise frem for kollegerne fra Fakse Ladeplads. Man fandt også på at plante potentilla i en afstand af 10 meter fra en bestemt boring. På den måde kunne man afværge anden dyrkning og sprøjtning m.v.

Ved årets generalforsamling udtalte vandværkets formand, Anker Jensen sig på følgende måde: *"Det er mit håb, at udviklingen fremover må foregå sundt og i et roligt tempo, således at vi ikke kommer ud for de helt store investeringer på et enkelt år!"* Denne udtalelse blev efterfulgt af et enstemmigt valg af medlemmer til bestyrelsen. - Men VVS'erne skulle stadig mindes om indberetninger af nye installationer!

Bestyrelsen valgte i 1993 at organisere sig i Private Vandværkers Forening, og samtidig skulle der samarbejdes med kommunerne på et nyt område, idet både drikkevand og spildevand skulle betales efter måler. Og dertil skulle benyttes de af vandværket opsatte

vandmålere - dog først hos de største forbrugere og efterfølgende hos alle forbrugere. Det krævede mere administration, hvorfor vandværkets kontor atter måtte udvides.

Flere forsyningssystemer

En ny aktør dukkede op på gader og fortove. Antenneforeningen gravede kabler ned, og for at undgå utilsigtede skader i forbindelse med reparationer af vandledninger, opstod der et stort og udtalt behov for ajourførte kort med nærmere oplysninger om kablernes forløb. Og en telefax til hjemtagning af tilsvarende kort fra Naturgas Sjælland, SEAS og KTAS blev efterhånden uundværlig. Man spurgte i Dansk Vandteknisk Forening, hvordan sådanne problemer nemmest kunne håndteres. Anskaffelse af en lednings- og kabelsøger måtte være svaret på dette problem.

Efterhånden kom der styr på mange af de uforudsete udgifter, således at man på generalforsamlingen i 1993 kunne fremlægge et overskud på 152.000 kr. Årsagen var bl.a. en hurtig lokalisering og reparation af utætheder. Medvirkende var også, at nu skulle alle forbrugere betale efter måler, hvilket affødte et hurtigt og bemærkelsesværdigt fald i vandforbruget - man skønnede et fald på næsten 50 procent! Derved fik man også stoppet de forbrugere, *"der ikke kunne undlade at vande græsplæner!"*

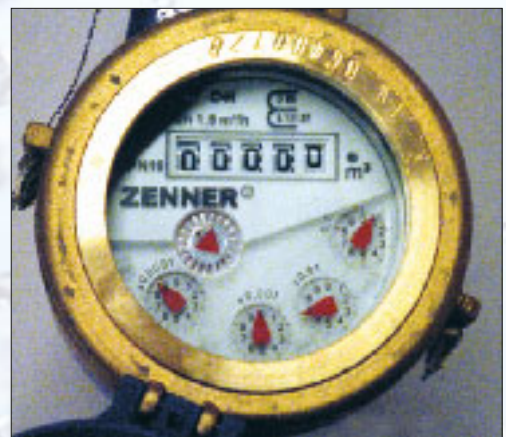
Alle nye målere blev nu udleveret af vandværket. Samtidig skete der en udbygning med nye boliger i både Teglhaven, Teglvænget og i Kirkevænget - de sidstnævnte på den gamle Hylleholt Skoles arealer, som havde været skolegrund i mere end 100 år. Tilslutningsafgifter for sådanne tætliggende boligfor-

eningsbebyggelser fastsattes nu til 80% af normalpriserne.

Alle tidligere benyttede arealer kunne heller ikke på daværende tidspunkt betragtes som fri for gammel forurening. For at undgå indtrængning af skadelige stoffer i rørene søgte vandværket vejledning i Dansk Vandteknisk Forening m.h.t. anvendelse af PEM-rør og PL-rør. Værkets værkstedsvogn trængte igen til udskiftning, og det samme gjorde selskabets EDB-anlæg. Men i marts måned 1994 stod eet problem dog stadig tilbage: Hvor ligger det store vandforbrug på havnearealet?

Forandringer og fortsat udvikling

Af forskellige grunde mente bestyrelsen nu, at afregningen for vandforbrug burde ske i henhold til faktisk forbrug. I 1994 blev der derfor taget beslutning om, at der på sigt skulle installeres målere hos alle forbrugere senest pr. 1. april 1996. I første omgang skulle de installeres ved områdets sommerhuse. Det medførte så også, at forbruget skulle indberettes ved brug af selvaflæsningskort, og man ville naturligvis efterfølgende foretage stikprøvekontrol hos forbrugere.

Vandmåler

Året efter var 3 af anpartshaverne afdøde ved døden. Dermed blev der åbnet for en længerevarende debat om, hvordan de pågældendes anparter fremover skulle håndteres i forbindelse med boopgørelser. De fleste anparter overgik i begyndelsen til næste generation, men efterhånden skulle der findes frem til interesserede nye anpartshavere. Bestyrelsen måtte tillige tilpasse værketets sikkerhed, idet urolige tider viste eksempler på sabotagehandlinger på vitale installationer som f.eks. vandboringer. Og man blev i den forbindelse klar over, at værket havde et stort produktansvar, så der måtte tegnes forsikring herfor. Den fortsatte installation af målere hos forbrugerne begyndte nu at forårsage en svagt faldende mængde udpumpet vand - og dermed tilsvarende faldende indtægter.

Vejrguderne blandede sig gentagne gange i værketets drift, idet især boringen ved Hestehaven var et hyppigt mål for lynnedslag med deraf følgende afbrydelser af pumpen. Det automatiske fejlmeldingssystem led tilsvarende skade ved hvert nedslag. På landsplan blev de første vandafgifter indført - igen med forøget administration til følge. Også ude på ledningsnettet føltes stigende arbejdspress, så man drøftede en evt. medhjælp for driftslederen. Natforbruget var jo stadig for højt, så de skjulte utætheder skulle lokaliseres og repareres. Bestyrelsen kunne efterfølgende i 1997 udtale: *"Udpumpningen er nu faldet væsentligt - så vi er ved at have styr på ledningsnettet."*

I tilfælde af uforudsete hændelser forlangte myndighederne nu, at der skulle udarbejdes beredskabsplaner for sådanne situationer. Igen en stor opgave for værketets administration! Samtidig noterede man sig, at *"forbrugernes tilbageholdenhed har været over-*

raskende stor". Nu var der nemlig kun 25 forbrugere, der endnu ikke havde fået installeret målere. Bestyrelsen lyttede også til diskussionen i medierne om mulige IT-problemer i anledning af årtusindskiftet, og man søgte naturligvis også at sikre sig bedst muligt. Dog kunne den daværende IT-kyn-dige forretningsfører ikke umiddelbart øjne de helt store problemer.

Atter skulle der inddrives penge til nye gebyrer, idet amterne havde fået til opgave at udarbejde planer for grundvandsbeskyttelse, og udgifterne hertil skulle efterfølgende fordeles på vandværkerne i forhold til deres indvin-dingstilladelser. I Fakse Ladeplads havde man på daværende tidspunkt tilladelse til at indvinde 610.000 m³ - men nu var udpumpningen faldet til ca. 250.000 m³ pr. år!

Bestyrelsen fik efterfølgende bevilget ned-sættelse af tilladelsen til 275.000 m³. Så var de udgifter sparet - i hvert fald i første omgang! På generalforsamlingen i 1999 oplyste formanden, at forbruget nu var faldet til 248.000 m³ - altså til ca. 50% af forbruget før opsætning af målere og vandkatternes indførelse! Året sluttede for øvrigt med, at forretningsføreren i december måned 1999 stadig ikke kunne øjne væsentlige IT-problemer i anledning af årtusindskiftet. Men til gengæld havde orkanen i begyndelsen af samme måned været hård ved Hønehuset. - Da Storstrøms Amt som nævnt over en kort tidshorisont ville opkræve op til 25 øre pr. m³ vand, måtte bestyrelsen atter søge Fakse kommune om tilladelse til takstforhøjelser. Bestyrelsens medlemmer medvirkede desuden senere til besparelser ved i fællesskab at kuvertere aflæsningskort og informations-foldere til forbrugerne! - Generalforsamlingen kunne i år 2000 melde om overskud på regnskabet.

Som nævnt ville Fakse kommune opkræve vandafledningsafgift i forhold til det målte vandforbrug hos forbrugerne. Men ved evt. brud på ledningen efter målerbrønden eller hovedstopphanen kunne der blive tale om store efterbetalinger for både vand og spildevand. Bestyrelsen var gennemgående mådeholdende med krav om efterbetaling for vandspildet, men for eftertiden skulle der tillige søges om eftergivelse hos Told og Skat for spildevandsdelen! Vandværket skulle også selv afregne vandafgifter i forhold til udpumpede vandmængder - så nu var vandspild blevet ekstra dyrt! I 2001 kom der en uventet samlet ekstraregning på ca. 97.000 kr! Ledningsnettet måtte derfor sektorpedes! Og ikke nok med det. Blyfri benzin var indført på tankstationerne - og i den sammenhæng truede et nyt giftstof: MTBE. Enkelte steder i landet havde man allerede kunnet spore det i drikkevandet!

Arbejdsbyrden for bestyrelsen blev stadig forøget, idet der i fremtiden skulle udsendes mere information til samtlige forbrugere. Men e-mail og internet måtte kunne benyttes mest muligt, hvorfor værket oprettede sin første e-mailadresse. Bestyrelsen kunne derefter udtrykke følgende: *"Værket er velfungerende og i god stand, og økonomien er på rette vej."* Også miljømyndighederne blev med tiden mærkbart mere aktive. I slutningen af året tiltrådte værkets nuværende driftsleder, Finn Møller Olsen.

I 2002 besluttede bestyrelsen at udarbejde en flerårig investeringsplan, idet man var af den opfattelse, at værket inden for en overskuelig tid ville have fordel af en gennemgribende modernisering. Der vedtoges derfor en politik for en fortsat konsolidering med dette formål for øje. Kort tid efter tog bestyrelsen på tur til Stillinge Strand for at

se på et nyligt moderniseret vandværk. Synet af dette faldt hurtigt i bestyrelsens smag, og medlemmerne overvejede herefter et muligt nybyggeri oven på en del af det nye 600 m³ reservoir - eller måske på hele overdelen. På sigt ville der sikkert også være behov for at ansætte en heltidsansat forretningsfører og kasserer.

I juni måned 2002 fremlægges derfor den første gennemgribende moderniseringsplan, som skulle holdes inden for en rammebevilling på ca. 2,5 mill. kr. Man sigter mod at bygge oven på hele reservoiret. Det muliggør en bygning på ca. 180 m² til pumpe og teknik samt entré, kontor og lagerrum. Bygningen skal opføres i røde mursten med teglsten på taget. Der skulle desuden være mulighed for evt. at installere trykfiltre og helt ny teknik med hensyn til pumper, styringsovervågning og alarmeringssystemer m.v. Bestyrelsen mener, at værket på denne baggrund fortsat kan sikre leveringen af vand af en meget fin kvalitet. De stadigt større krav til grænseværdier for div. kemiske stoffer i vandet skønnes foreløbig ikke at være et problem for værket.

Det nye vandværk

Sideløbende med, at bestyrelsen fortsat træffer forskellige beslutninger vedr. byggeriet, må man tillige arbejde med skader efter nye lynnedslag, nye beredskabsplaner og problemer med en utæt sugebrønd. I den forbindelse diskuterer man gentagne gange en mulig anskaffelse af en nødgenerator til brug ved strømafbrydelser. Ydermere skal samtlige forbrugere mindst 1 gang årligt modtage informationer om værkets drift og vandkvalitet m.v. Dette kan dog ske ved annoncering i den lokale ugeavis Faxe-Bugten.

I begyndelsen af 2003 kan bestyrelsen så åbne de indkomne tilbud på opførelsen af den nye bygning. De fremviser et samlet enterprisetilbud på ca. 2,3 mill. kr. + moms. Tilbuddene kommer fra både lokale og fra udenbys håndværksmestre. Desuden vedtager bestyrelsen, at der skal installeres tyverialarm i bygningen.

Vandværket under opførelse

Imens fortsatte det daglige arbejde på sædvanlig måde med reparationer og vedligeholdelse på hele anlægget. Det tidligere omtalte store vandforbrug på havnepladsen skulle nu være under kontrol ved opsætning af en hovedmåler for hele arealet. Og i april måned nævnte bestyrelsen, at byggeriet af

det nye vandværk skred godt fremad, begrundet af godt vejr. Ny teknik gav nu mulighed for, at hele værket kunne fjernstyres via EDB fra en hjemmearbejdsplads - og fra en nyanskaffet bærbart computer. I juni måned klarede man også at tage hånd om en lille forurening uden at afbryde forsyningen til de 1850 forbrugere. Det modtog værket driftsleder stor ros for! De nye beredskabsplaner virkede øjensynligt! I samme måned så man hver dag frem til en snarlig ibrugtagning af det nye vandværk. Til glæde for de ansatte på værket skulle der anskaffes to justerbare skriveborde til kontoret! Mod slutningen af sommeren forventede man en endelig overdragelse af byggeriet omkring november måned. Dog skulle et par småproblemer med fugtgennemslag i et par lokaler lige klares først. Det viste sig at være en utæt samling på et vandrør! Der gik lidt ekstra tid med udtørring af de to lokaler. Imens omtales flere udbytterige samarbejds møder med vandværkerne i Fakse og Karise. Værket inviterede herefter forbrugerne til åbent hus den 17. april 2004, idet man glædede sig til at vise det nye vandværk frem! Besøget blev ret beskedent. Senere fik værket dog besøg af 46 gymnasieelever og deres lærere.

Det nye vandværk ved Møllegården i Vråmose

Den nye hverdag

Bestyrelsen mødte stadig nye udfordringer. Der måtte tages stilling til mange nye muligheder for optimal styring af alle værkets funktioner. Her skal blot nævnes brug af dataloggere på alle borer, samt det varierende indhold af nikkel i vandet fra visse borer. Men bl.a. ved brug af frekvensstyring af pumperne blev dette problem afhjulpet. Enkelte bestyrelsesmøder kunne fra nu af afholdes som telefonmøder, og alle var enige om, at værket virkede fuldt tilfredsstillende. Det virkede endda så godt, at man kunne tilbyde et nabovandværk i en trængt situation en hjælpende hånd med godt vand fra Faxe Ladeplads - stadig ved direkte udpumpning fra borerne til forbrugerne! Senere blev leveringen til naboen permanent.

Den nye Faxe storkommune forventede, at samtlige vandværker inden for kommunen fra nu af ville indgå i et begyndende formaliseret samarbejde. Det krævede naturligvis yderligere mødevirksomhed. Tilmed blev amtets hidtidige opgaver overført til de nye kommuner, så nu var det dem, der skulle opkræve 3-5 kr. pr. m³ fra vandværkerne. Et stort arbejde med et nyt ledningsregister blev også klaret. På det tidspunkt havde vandværket ansvar for hele 85 km ledningsnet, så måske skulle værket på den baggrund ansætte en forretningsfører i en fuldtidsstilling? Svaret kom i 2006, for her forberedte man en flytning af det hidtidige eksterne forretningsførerkontor til den nye bygning.

Året 2007 blev den store forurenings sag i Køge vandforsyning kendt i offentligheden. Skulle man derfor i Faxe Ladeplads for en sikkerheds skyld forlange montering af kon-

traventiler hos visse forbrugere? Dette spørgsmål blev overvejet meget grundigt! Samme år vedtog regeringen de nye vandsektorplaner om miljø, sundhed, forsynings sikkerhed og økonomi m.v. Disse planer involverede uundgåeligt værkets administration yderligere. - Endnu en teknisk nyskabelse blev indført på værket, idet man besluttede, at man nu ville benytte sig af lyslederkabler til styring af pumperne ved borerne.

Told og Skat holdt også dengang øje med mange hverdagsting, herunder benyttelsen af vandværkets værkstedsvogn på gule plader. Det blev påpeget, at den ikke måtte benyttes til transport for den vagthavende driftsleder fra hjemmet til et skadested. Der kunne eksempelvis benyttes taxa til værket for derefter at fortsætte i værkstedsvognen til skadestedet! Måske fandt man en løsning?

Hidtil havde et anpartsbevis været tilstrækkelig dokumentation for medejerskab af vandværket. Men i 2008 var tiden dog løbet fra sådanne klassiske dokumenter. Fra det tidspunkt er det kun en underskrift i en protokol på værket, der er juridisk gældende. Men det kunne måske være en trøst, at der samme år på den ordinære generalforsamling kunne udtales følgende: *"Vores vand smager bedre end det, der uden citrusmag kan købes på flasker!"*

For om muligt at komme de fortsatte utætheder på ledningsnettet til livs antog bestyrelsen samme år et tilbud fra et firma om at gennemse hele nettet med den sidst nye teknologi. Tilbudsgiveren hævdede, at Faxe Ladeplads Vandværk kunne undgå et spild på ca. 20.000 m³ pr. år. Efter nærmere vurdering af prisen på tilbuddet vedtog besty-

relsen at benytte sig af denne mulighed. Så måtte det vise sig, om tilbuddet kunne "holde vand"?

Den gamle vandværksbygning

I november måned lå den gamle vandværksbygning stadig tilbage. Den var nabo til det nye vandværk, og så kom spørgsmålet: "Skulle denne bygning forskønnes - eller ...?"

I begyndelsen af 2009 blev det overvejet, om det i nødstilfælde ville være en fordel for begge parter, hvis Faxe Ladeplads Vandværk blev ringforbundet med et af de andre større vandværker. Spørgsmålet blev ikke besvaret på daværende tidspunkt. - Men som endnu et blik ud i fremtiden ville man nu forsøge sig med opsætning af nogle elektroniske vandmålere i en tæt-lav boligbebyggelse på Faxevej.

I løbet af året 2009 fik vandværket pludselig et navneproblem, idet Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ikke kunne genkende navnet "Faxe Ladeplads Vandværk" i deres register. Bestyrelsen måtte derfor meddele, at det rette navn - også i den nye Faxe storkommune - fortsat skulle være "Faxe Ladeplads Vandværk ApS" På samme tid begyndte forhandlinger med Faxe Vandværk om et evt. samarbejde om vagtordninger m.v. Heldigvis havde værket på det tidspunkt en sund økonomi, for myndighederne agtede nu at indføre regler om prisloft, salg

på markedsvilkår og en teknologifond m.v. Og fra 1. januar 2010 skulle alle vandværker "selskabsføres". Men det var værket jo allerede! Debatten om en evt. nødgenerator foregik stadig med jævne mellemrum på bestyrelsens møder.

Hvis værket fortsat skulle være i stand til at levere vand til forbrugerne, var det efterhånden også blevet tid til at genoverveje de gældende indvindingstilladelser, men en kommunal handleplan om samme emne var endnu ikke færdigbehandlet. Tiden gik, men så kunne man da - foruden alt det daglige arbejde - også prøve, om kalkaflejringerne i ledningsnettet kunne fjernes ved hjælp af ultralyd. Forsøget blev dog sat i bero. Imens kunne man diskutere det varme emne om multimedieskat for bl.a. det vagthavende personale, - og et indbrud med tyveri af en generator fra varevognen skulle politianmeldes.

Det første signal om, at vandværket snart havde en 100-årig historie bag sig, kunne bl.a. ses på den gamle vandværksbygning: I et kraftigt blæsevejr var der fløjet et par brædder af! - På årets generalforsamling måtte man konstatere, at flere hundrede forbrugere ikke havde fået indberettet deres forbrug ved den nyindførte selvaflæsning af målerne. Man måtte efterfølgende bruge mange kræfter på kontrolbesøg hos samme forbrugere. Måske kunne et nyt gebyr på 350,- kr. for manglende indberetninger hjælpe på hukommelsen? Man fornemmede, at den meget omtalte finanskrise måske også kunne være en årsag til forglemmelserne. Der var i løbet af året kun kommet 5 nye forbrugere i hele området. En lille positiv nyhed var, at Faxe Ladeplads Vandværk ApS ikke så ud til at være omfattet af den nye vandsektorlov. Ved den efterfølgende generalforsamling i juni måned

2010 valgtes den nuværende formand for vandværket, John Hansen, som ny formand.

Kort tid efter foreslog den nye formand enkelte nye tiltag i bestyrelsesarbejdet, idet muligheden for intern kommunikation på e-mail skulle udnyttes mere. Og senere besluttede bestyrelsen tillige, at den førnævnte gamle vandværksbygning og det nærliggende "høsehus" skulle nedrives og erstattes af en helt ny stålhal. Det indkomne pristilbud for dette erstatningsbyggeri blev hurtigt accepteret. Man ville imidlertid lige nå at undersøge, om nogle ældre ting og sager fra de gamle bygninger kunne genbruges. Opstarten af det nye byggeri blev dog efterfølgende forsinket i nogle måneder, idet hallen skulle opføres i landzone, og dette krævede en særlig tilladelse. I efteråret blev en ny boring nær ved banen udført med et tilsyneladende godt resultat. Der skulle naturligvis først udføres diverse analyser og justeringer før den endelige ibrugtagning. Ved en boopgørelse i forbindelse med et dødsfald fik værket samtidig hele 4 nye anpartshavere på en gang.

Internettet fik med tiden større og større udbredelse, og i den sammenhæng indså bestyrelsen, at værkets hjemmeside trængte til en gennemgribende fornyelse. Det var der et medlem af bestyrelsen, der påtog sig at bringe til udførelse.

Den nye stålhal

Kort før den ordinære generalforsamling 2011 modtog bestyrelsen endelig byggetilladelsen til den nye stålhal - en såkaldt koldhal. De gamle bygninger blev nedrevet og grunden blev klargjort til den nye bygning. Bestyrelse og medarbejdere udbød samstemmende: "*Vi glæder os til at få alt materiel under samme tag*". Projektet var et lyspunkt midt under den vedvarende finanskrise, hvor der ikke var anmeldt en eneste ny forbruger i løbet af et helt år! Også på det organisatoriske plan drøftede bestyrelsen visse fornyelser, idet efterhånden gerne ville se en større aldersspredning blandt andelshaverne. Den debat fortsatte på en efterfølgende generalforsamling. Forinden fik bestyrelsen da også afsat nogle ledige anpartar til nogle yngre beboere i området. I samme forbindelse tilrådede det kommunale vandråd, at man skulle sikre sig en ansvarsfraskrivelse ved levering af vand til erhvervskunder. På samme tid foretrak vandværket tillige at købe en forsikring mod dette, og beskyttelseszonerne ved boringerne blev udvidet til de nu lovpligtige 25 meter. Det medførte en debat om erstatninger til ejeren af jorden omkring vandværket for evt. tabte afgrøder. Måske skulle man på sigt prøve at erhverve de pågældende arealer? Året sluttede med rejsegilde den 22. december med taler og servering af sodavand, grillpølser og vin i den nye hal.

Vinteren i begyndelsen af 2012 var ret streng, så byggeriet "*lå lidt stille*". Imens kunne man da beslutte at indkøbe to varmepumper til senere rumopvarmning. Heldigvis skred byggeriet godt fremad i det efterfølgende fine forårsvejr. Bestyrelsen og de ansatte syntes, at det var et flot byggeri at se på, mens man i øvrigt varmede sig på tilfredsstillende måde med foreløbig den ene varmepumpe ved kontoret. Forhåbentlig kunne man samtidig spare på elforbruget

på en behagelig måde? - Men oplysningen om, at kommunen fremover ville opkræve ejendomsskat af bygningerne, gav dog anledning til nogle yderligere overvejelser på det økonomiske område! Det samme gjorde den nye selskabslov. For herefter skulle reglerne for håndteringen af anpartsbeviserne afstemmes med denne. Man besluttede derfor at søge juridisk bistand til den opgave.

Midt på sommeren stod nybyggeriet selvfølgelig meget i fokus på den ordinære generalforsamling. *"Det nye vandværk er flot - vi er stolte af det"*, lød det i formandens beretning, *"og vores vand er stadig af en fin kvalitet!"* Han fortsatte: *"Vi har udpumpet 229.000 m³ vand, men vort ledningsnet er af ældre dato!"* En del spørgsmål fra især nye anpartshavere blev besvaret. Et arrangement med åbent hus på vandværket i august måned blev bekendtgjort i samme forbindelse. - Her kom der mange interesserede forbrugere i det fine vejr.

Told og Skat gav nu mulighed for vagtkørsel fra hjemmet i gulpladebiler - men kun, hvis værket hver gang ville bekoste et dagsbevis, hvis værdi dog skulle medregnes i brugerens skattepligtige indkomst! Ved overgangen til året 2013 kunne værket med tilfredshed konstatere, at begge de opsatte varmepumper virkelig havde betydet en besparelse i udgifterne til elektricitet til rumopvarmning.

Ved bestyrelsesmødet i marts måned 2013 besluttede selskabet at ansætte en ny forretningsfører, idet den tidligere indehaver af stillingen havde valgt at gå på efterløn. Herefter blev den nuværende forretningsfører Thomas Wolsing ansat pr. 1. juli 2013.

Straks fra starten var der mange nye opgaver, der ventede ham. Dog skulle den hidtidige ansatte i stillingen først forberede et tilbud om

nye ledelsessystemer for vandværker samt et forslag om ændring af værkets hidtidige vedtægter. De skulle herefter forelægges på generalforsamlingen i førstkommande juni måned. Disse skulle udsendes til samtlige andelshavere med forslag til foreslåede rettelser.

Den 25. juni 2013 blev det på den ordinære generalforsamling oplyst, at året 2012 havde været et turbulent år med mange ændringer i gældende lovgivning o.m.a., men 2013 forventedes at blive mindst lige så begivenhedsrigt - ikke mindst i relation til diverse myndigheder. Det ville så blive vigtige opgaver for den nyansatte forretningsfører, som forinden på generalforsamlingen var blevet budt velkommen af formanden. Ved valget til de tre ledige bestyrelsesposter blev der fremsat forslag til et nyt medlem af bestyrelsen, men ved den påfølgende afstemning blev der dog flertal for genvalg af de afgangende medlemmer. Diverse ændringsforslag til de gældende vedtægter blev livligt debatteret, og forslagene blev efter 3 afstemninger sendt tilbage til bestyrelsen til fornyet overvejelse.

I løbet af den sidste del af 2013 begyndte bestyrelsen at se frem mod jubilæumsåret 2014, hvor Fakse Ladeplads Vandværk ApS i slutningen af marts måned vil have leveret rent og klart kildevand til alle forbrugerne i 100 år. Forskellige planer for markering af denne festdag begyndte så småt at tage form. Vandværkets tillidsfolk kan hermed se tilbage på et langt og begivenhedsrigt virke til gavn for aftagerne bag de ca. 2100 forbrugssteder i både Faxe Ladeplads by samt i det store opland. De 7 initiativrige persons indsats for 100 år siden må siges at være lykkedes i fuldt mål!

Arne Aasbjerg, februar 2014

Den nuværende bestyrelse, fra venstre:
 Ole Borring-Møller, John Wolsing, John Hansen, Bent Fer, Jesper Suhr.

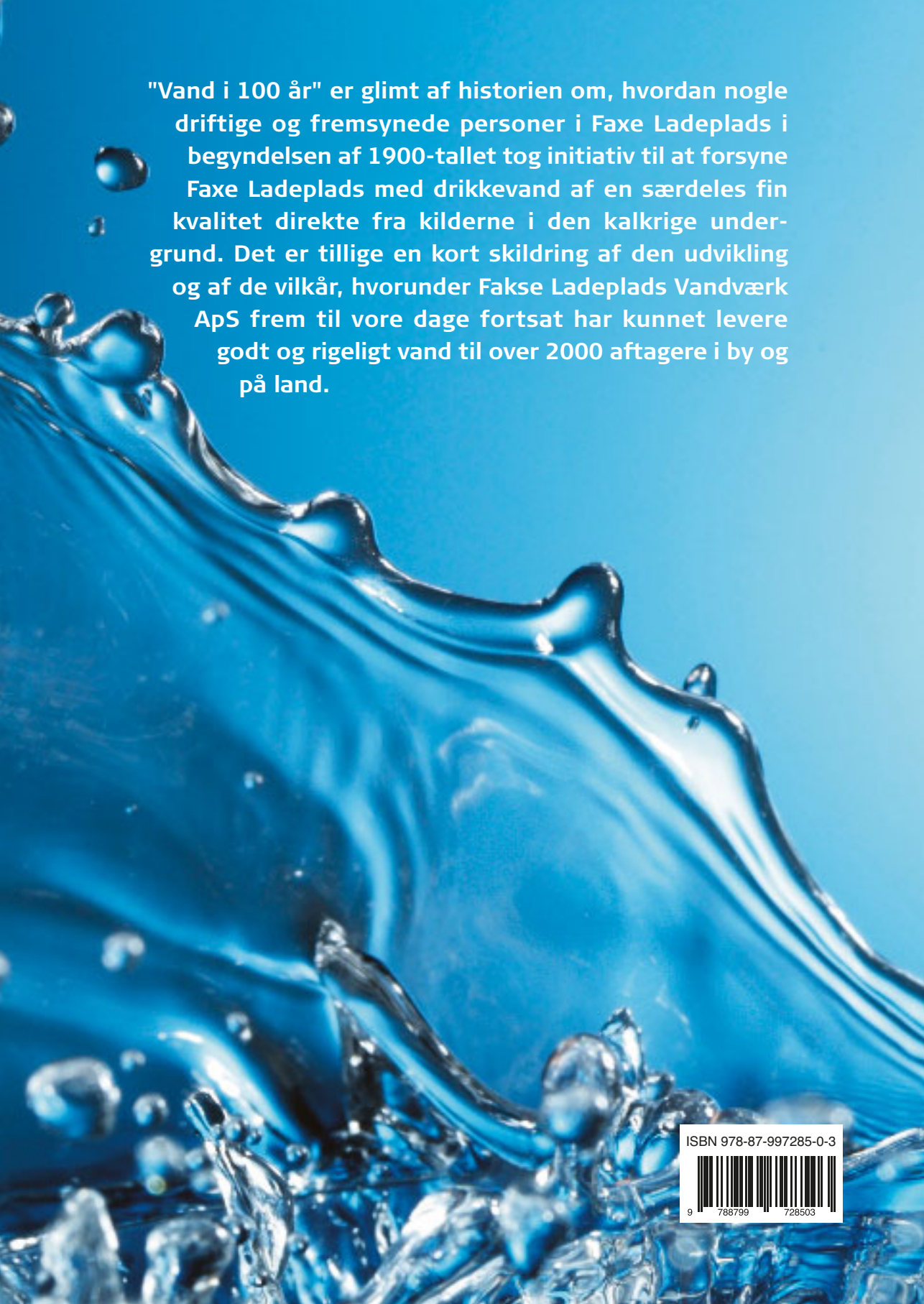
Vandværkets formænd

Carl Valdemar Olsen	30.03.1914
Victor Jensen	15.10.1919
Niels Peter Nielsen	07.07.1921
Peter Boeberg	07.02.1927
Christen Olesen Plougmann	14.09.1931
Willy Palner	08.12.1933
Frederik Hansen	20.05.1936
Valdemar Lillieholm	11.09.1954
Anton Madsen	11.08.1957
Magnus Hansen	09.01.1962
John Nytofte-Bæk	27.05.1964
Poul Prøvegaard Christensen	13.05.1980
Otto Borring-Møller	03.09.1980
Hemming Tuekær Jensen	22.10.1980
Anker Jensen	28.06.1989
Knud Petersen	22.06.1998
Ole Borring-Møller	21.06.2004
John Hansen	22.06.2010

Kildehenvisninger

Faxe Ladeplads Vandværk ApS, arkiv
Faxe Kommunes Arkiver
Arne Aasbjergs privatarkiv

"Vand i 100 år" er glimt af historien om, hvordan nogle driftige og fremsynede personer i Faxe Ladeplads i begyndelsen af 1900-tallet tog initiativ til at forsyne Faxe Ladeplads med drikkevand af en særdeles fin kvalitet direkte fra kilderne i den kalkrige undergrund. Det er tillige en kort skildring af den udvikling og af de vilkår, hvorunder Faxe Ladeplads Vandværk ApS frem til vore dage fortsat har kunnet levere godt og rigeligt vand til over 2000 aftagere i by og på land.

ISBN 978-87-997285-0-3

9

788799

728503